

УДК 378.14

DOI:

Валентина Водяна, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
Богдан Водяний, кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка,
заслужений діяч мистецтв України

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ ДО ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ У СІЛЬСЬКИХ ШКОЛАХ В УМОВАХ ЇХ СУЧАСНОЇ РЕОРГАНІЗАЦІЇ

Стаття присвячена актуальній проблемі підготовки фахівців мистецько-педагогічного профілю з урахуванням особливостей їх роботи в умовах оптимізації мережі загальноосвітніх навчальних закладів у сільській місцевості. Розглянуто специфічні завдання, які стоять перед випускником ЗВО, що зумовлені особливостями функціонування освітнього закладу у сільському середовищі. Окреслено педагогічні умови підготовки фахівців мистецько-педагогічного профілю, які забезпечать достатній обсяг їх загальних і фахових компетенцій для розв'язання освітніх завдань у сільських школах.

Ключові слова: фахівці мистецько-педагогічного профілю; педагогічні умови; виховна робота з дітьми і молоддю; сільські школи; культурно-мистецька діяльність.

Лит. 6.

Valentyna Vodyana, Ph. D. (Pedagogy), Associate Professor of the
Musicology and Methodology of Musical Art Department,
Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University
Bohdan Vodyaniy, Ph. D. (Pedagogy), Associate Professor of the
Musicology and Methodology of Musical Art Department,
Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University Honoured Art Worker of Ukraine

PREPARATION OF PROFESSIONALS OF ARTISTIC AND PEDAGOGICAL SPECIALTIES FOR EDUCATIONAL WORK WITH CHILDREN AND YOUNG PEOPLE IN RURAL SCHOOLS IN THE CONDITIONS OF THEIR CURRENT REORGANIZATION

The article is devoted to the topical issue of training the specialists in art and pedagogy, taking into account the peculiarities of their work in terms of optimizing a network of secondary schools in rural areas.

The article reveals the specific tasks faced by a graduate of a university, that arise due to the peculiarities of rural school functioning.

Among the tasks in educational sphere are: filling the content of Art lessons with the information concerning local art traditions, their research and imaginative interpretation by students and teachers; carrying out an educational work on the basis of integration of all disciplines of aesthetic cycle; involvement in extracurricular cultural and artistic work of local traditional culture bearers, as well as mass involvement of schoolchildren into cultural and artistic activities in a village.

In the socio-cultural sphere, the following tasks have been put: ensuring close cultural cooperation of school teachers with public centers in a village; providing vertical interaction of cultural and educational institutions of a village, district and region with the possible use of their resources.

The article highlights the pedagogical conditions for training of professionals of artistic and pedagogical specialties: filling educational programs for art pedagogical specialties with disciplines aimed at the formation of competence in various types of artistic activity; introduction into the curriculum of subjects that provide students with the knowledge and skills of programming cultural and artistic activities as a systematically directed influence on the cultural development and education of young people in rural areas; supplementing the content of educational material with the information on the management of socio-cultural activities, and the information concerning the students' mastering the methods of collecting and organizing patterns of traditional culture of certain village and region.

Keywords: professionals of artistic and pedagogical specialties; pedagogical conditions; educational work with children and young people; rural schools; cultural and artistic activity.

Постановка проблеми. Процес місцевості та реорганізації сільських громад оптимізації мережі загальноосвітніх призивів до загострення питання про якісне навчальних закладів у сільській забезпечення освітніми та культурними

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ ДО ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ У СІЛЬСЬКИХ ШКОЛАХ В УМОВАХ ЇХ СУЧАСНОЇ РЕОРГАНІЗАЦІЇ

послугами їх мешканців. Згідно з офіційною статистикою, в Україні малокомплектні школи складають більше ніж 20 % від їхньої загальної кількості, і переважна частина з них розміщена у сільських районах [2]. Це передбачає необхідність забезпечення культурно-освітніх потреб дітей та молоді у сільських громадах через підготовку висококваліфікованих кадрів, які зможуть успішно розв'язувати поставлені перед ними завдання.

Успішна реалізація цих завдань вимагає спеціальної підготовки фахівців мистецько-педагогічного профілю, які володіють достатнім обсягом сформованих загальних та фахових компетенцій, ефективними поліваріантними способами і технологіями навчання, виховання дітей і молоді у процесі організації їх культурно-мистецької діяльності та комплексних проблем в галузі мистецької освіти, що передбачає глибоке переосмислення традиційних підходів, впровадження інноваційних технологій навчання, виховання, розвитку особистості задля реалізації ідей гуманізації й демократизації освіти.

Аналіз досліджень і публікацій. Аналіз науково-педагогічної літератури свідчить, що проблеми підготовки фахівців мистецько-педагогічного профілю привертала увагу багатьох дослідників. Питання професійної підготовки майбутніх вчителів вивчили О. Абдулліна, Ю. Бабанський, І. Зязюн, Н. Кузьміна, В. Моляко, Н. Ничкало, О. Савченко та ін. Дослідженню аспектів фахової підготовки майбутнього вчителя мистецько-педагогічного профілю присвячені праці Л. Масол, Л. Кондрацької, О. Олексюк, Г. Падалки, О. Ростовського, О. Рудницької, В. Черкасова, О. Щолокової та ін.

Проблеми професійного становлення вчителів мистецьких дисциплін, зокрема музичного мистецтва, також аналізували автори дисертаційних досліджень останніх років О. Боблієнко, Т. Грінченко, Л. Ліхницької, Н. Овчаренко, Л. Пастушенко, С. Проворова, та ін.

Вивченням актуальних питань підготовки кадрів до культурно-просвітницької роботи займалися С. Громова, Л. Кожевнікова, М. Серьогіна та ін.

Підготовка студентів до роботи в умовах сільської початкової школи було предметом з'ясування у наукових дослідженнях Н. Побірченко, Л. Присяжнюк та ін.

Увесь цей вагомий науково-методичний доробок складає фундаментальну основу для подальшого розроблення змістових орієнтирів професійної підготовки студентів бакалаврів, які здобуватимуть кваліфікації мистецько-педагогічного спрямування та як фахівці

працюватимуть у сільських освітніх закладах.

Мета статті – окреслити педагогічні умови підготовки майбутніх вчителів мистецтва до виховної роботи з молоддю у сільських школах в умовах їх сучасної реорганізації, які базуються на основі багатовекторного спрямування їх професійних компетентностей.

Виклад основного матеріалу. У Великому тлумачному словнику сучасної української мови поняття “умова” трактується як “необхідна обставина, яка уможливорює здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь” [6, 1295]. Отже, умови складають середовище, в якому виникає, існує й розвивається те чи те явище або процес. Педагогічним умовам давали визначення багато науковців, і спільним у їх підходах було те, що цей термін окреслює сукупність необхідних обставин для ефективного забезпечення процесу формування особистості, на яку спрямований освітній процес. Педагогічні умови забезпечують досягнення певного результату педагогічного впливу на здобувача освіти. У контексті проблеми підготовки фахівців мистецько-педагогічного профілю до виховної роботи з дітьми та молоддю у сільських школах в умовах їх сучасної реорганізації, зміст освітнього процесу у вищій школі має забезпечити формування саме тих фахових компетентностей, які створять передумови для ефективної педагогічної та культурно-мистецької діяльності їх випускників.

Сільська школа як особливе соціокультурне явище суспільного життя містить у собі великий потенціал для реформування українського суспільства. В умовах недосконалої системи місцевого самоврядування, розбалансованого сільського господарства, обмеженої інфраструктури соціальних та культурних послуг, школа залишається єдиним соціально стабілізаційним культурно-просвітницьким осередком життя громади.

С. Пашенко вважає, що можливості сільської школи у взаємодії з соціальним середовищем набагато ширші, ніж міської. На відміну від міської школи, яка взаємодіє на рівних, а інколи й пристосовується до вимог середовища, сільська школа пристосовує найближче оточення до себе, перетворюючи його на виховне середовище, що ширший та різноманітніший змістовий і регіональний діапазон зв'язків, то більше можливостей для підвищення ефективності педагогічного процесу у сільській школі. Школа виконує системоутвірну функцію на селі, постає майже єдиним культурним центром [3].

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ ДО ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДЦЮ У СІЛЬСЬКИХ ШКОЛАХ В УМОВАХ ЇХ СУЧАСНОЇ РЕОРГАНІЗАЦІЇ

Відкрита до співпраці з громадою, сільська школа залучає до співпраці всіх мешканців та перетворюється із загальноосвітньої школи на загальноосвітньо-культурний, інформаційно-просвітницький центр суспільних ініціатив та громадської освіти дітей та дорослих, що допомагає об'єднати мешканців села в активні спільноти для розв'язання просвітницько-культурних, благодійних, виховних, етнокультурних та інших проблем, а також сприяє залученню громадян, включаючи дітей, до громадського життя як села, так і школи. Вона також виконує роль центру патріотичного виховання дітей та молоді, позаяк орієнтується на організацію найбільш значимої системи діяльності із вивчення історії та традицій своєї школи, села, малої та великої Батьківщини, з увічнення пам'яті загиблих захисників Вітчизни. Загальноосвітня школа у селі є центром етнокультурної освіти, який дає змогу об'єднати носіїв рідної мови та традицій, залучити підростаюче покоління до вивчення, збереження та розвитку народної культури.

Сільська школа має великий потенціал для розв'язання завдання зі зближення дітей з перших років навчання з природним середовищем, ефективного використати його для фізичного, психічного, соціального й духовного розвитку; а також унікальні можливості, щоб допомогти дітям побачити навколишню дійсність у всій повноті, навчити правильно сприймати явища і предмети; зробити їх дослідниками, захисниками, друзями природи.

В. Кузь обгрунтовує думку про те, що підтягування сільської школи до рівня міської не зовсім правильне. Він зауважує що сільський заклад є не недорозвиненою міською школою, а своєрідною унікальною за характеристиками її функціонування освітянською установою, зі своїм середовищем, з умовами розвитку в іншій, відмінній від міської, інфраструктурі. Тому не повинна сільська школа доганяти міську, а в своєму розвитку йти своїм, шляхом [1].

Сільський уклад життя, на відміну від міського, базується на традиційній культурі, яка характеризується тим, що у ній регуляція здійснюється на підставі звичаїв, традицій, установлень, що передають від покоління до покоління. Сільська культура споріднена з природою, єдина з нею, вона є джерелом матеріального добробуту, естетичного задоволення та творчого натхнення. Авторитет старшого покоління вагомий, і це дає можливість залагоджувати конфлікти, зберігати позитивні стосунки у родинах, які, на відміну від міста, здебільшого представлені кількома поколіннями – прабатьки, діди, батьки і діти.

Аналізуючи важливість впливу традиційної культури на формування культури дітей та молоді, неможливо обминути той факт, що її зразки цінні як перший естетичний досвід, який генетично найбільш їм близький, доступний через свою геніальну простоту для сприймання і розуміння, глибокий за своїм духовним змістом, захопливий за своїм дійством усе це дає можливість кожному реалізувати себе у творчій діяльності, яка стає цінністю і для молодого людини, і для її оточення.

Великою мірою культура села визначається тим, які особливості властиві йому як компактно-локальному етнічному середовищу, яке має свої особливості побуту, спосіб господарювання, специфіку технологій народного виробництва (наприклад, гончарство у с. Гончарівка Монастириського р-ну Тернопільської області пов'язане з виготовленням флейтових окариновидних аерофонів: свистульки, зозульки, коники; плетіння з лози пов'язане з виготовленням дерев'яних сопілок; вишивання, ткацтво супроводжується розвинутою традицією народного гуртового співу).

Сільська школа, перебуваючи в тісних взаєминах зі побутовими зразками традиційної культури не тільки забезпечує рівень освіти, ранню профорієнтацію, а й сама стає учасником та носієм традиції.

З іншого боку, сільське середовище у нинішніх реаліях позначене цілою низкою проблематичних характеристик.

Аналізуючи сільське середовище І. Печенко називає негативним те, що воно відрізняється невисоким рівнем життя населення; слабо розвинутою соціальною та побутовою інфраструктурою (дефіцит сервісного обслуговування, низький рівень комфортності тощо); несприятливими соціальними умовами життя, праці, побуту, дозвілля; великою трудомісткістю сільськогосподарської праці, переважно в домашньому та присадибному господарстві; залежністю праці від природних циклів, що визначає структуру вільного часу мешканців села. Дослідниця зазначає, що сільська школа повинна розширити свої функції до соціокультурних, давати високий рівень освіти, здійснювати ранню профорієнтацію, забезпечувати соціалізацію особистості через громадське і культурне життя та формування особистості, здатної до подальшої діяльності на селі. Це важливо ще й тому, що сьогодні гостро стоїть питання відродження у підростаючого покоління почуття господаря землі, залучення його до національної культури свого народу [4].

У межах процесу реорганізації освіти в Україні відбувається активне утворення опорних

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ ДО ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДЦЮ У СІЛЬСЬКИХ ШКОЛАХ В УМОВАХ ЇХ СУЧАСНОЇ РЕОРГАНІЗАЦІЇ

навчальних закладів у сільській місцевості. За інформацією, розміщеною на порталі Міністерства освіти і науки України у статті “Загальна інформація про опорні школи”, визначено процедуру реорганізації загальноосвітніх навчальних закладів шляхом приєднання – тобто, визначення одного загальноосвітнього навчального закладу (юридичної особи) як опорного, та приєднання до нього інших як структурних підрозділів-філій (з одночасним припиненням їх статусу як юридичних осіб) [5].

Проаналізувавши інформацію, подану на сайті Міністерства освіти і науки України, вважаємо за доцільне узагальнено викласти основні положення реорганізації сільської школи, які полягають у: поліпшення матеріального стану опорних шкіл; пониженні ступеня або закритті наближених шкіл; доведенні учнів шкіл-філій до опорної школи; наданні опорній школі статусу юридичної особи (може мати рахунок в органах Казначейств, самостійний баланс, штамп і печатку); визначенні кількості учнів опорних шкіл та шкіл філій (не менше 360 дітей, без урахування учнів шкіл-філій та не менше три школи-філії); наявності матеріально-технічної бази (спортивні об’єкти, кабінети фізики, хімії, лабораторії та інше); забезпеченості кваліфікованими педагогічними кадрами; досвідченому керівникові. Школа-філія має такі характеристики: не є юридичною особою; це, як правило, початкова школа (ЗНЗ 1 ступеня), або за рішенням засновника – основна школа (ЗНЗ 1–2 ступеня), яку очолює завідувач філії [5].

Отже, зважаючи на особливості функціонування освітнього закладу у сільському середовищі в нинішніх реаліях реорганізації освіти перед фахівцем мистецько-педагогічного профілю стоїть ціла низка специфічних завдань. У навчально-виховній сфері:

- Уроки мистецтва у сільській школі як основна форма навчально-виховної роботи повинні наповнюватися змістом, який, з одного боку, найповніше враховує місцеві мистецькі традиції, з іншого, розширює культурну орієнтацію дітей у площині класичного та сучасного мистецтва.

- Педагогу необхідно спрямовувати свою роботу до єдності, синтезу всіх дисциплін естетичного циклу (музика, хореографія, образотворче мистецтво, література). Відомо, що народне мистецтво побутує у синкретичних формах, де, наприклад, музична інтонація і слово (або музика і рух) в танцях, іграх, театралізованих дійствах зливаються в єдине і нерозривне виразне ціле.

- У навчально-виховній роботі місцеві традиції мають стати матеріалом для дослідження і

творчого осмислення учнями і вчителем (залучення дітей до пошуку інформантів і збору зразків народної музичної творчості, ужитково-декоративного мистецтва, вивчення особливостей місцевої обрядовості та ін.).

- Позакласна культурно-мистецька робота має будуватися на основі широкого залучення до участі у заходах носіїв місцевої традиційної культури (сільських музикантів-аматорів, вишивальниць, художниць тощо) а також масового залучення школярів до проведення календарно-обрядових свят, театралізованих дійств й інших культурно-мистецьких заходів села.

У соціокультурній сфері перед педагогом мистецького спрямування, який працює у сільській школі, виникають такі завдання:

- Проводити організаційну роботу у такий спосіб, щоб школа виступала як базове ядро (ресурсний центр) співпраці різноманітних структур соціуму, що забезпечить тісну культурологічну взаємодію вчителя школи з громадськими осередками села – клубом, будинком культури, ДМШ, церквою, з представниками інтелігенції села, знавцями культурної традиції.

- Школа повинна забезпечувати вертикаль культурної співпраці села, району та області з використанням ресурсів районних і обласних культурних закладів для організації заходів з ознайомлення дітей із мистецтвом, а також закладів вищої освіти, які володіють можливостями для дистанційної освіти спеціалістів у галузі мистецтва.

- У проведенні культурно-мистецької роботи педагоги повинні вміло використовувати сприятливі особливості макроклімату середовища сільської школи (за рахунок невеликої кількості учнів та близьких контактів між їх родинами шкільний колектив становить міцну, об’єднану стійкими інтересами спільноту), і особливості мікроклімату сільської сім’ї, у якій представлена родинна цілісність – діти – батьки – старші родичі.

Окреслені завдання, які має розв’язувати вчитель сільської школи, на відміну від міської, вимагають забезпечення певних педагогічних умов підготовки студентів музично-педагогічного профілю. А саме:

- Наповнення освітніх програм для мистецьких педагогічних спеціальностей дисциплінами, особливо у вибірковій частині, спрямованими на формування компетентності у різних видах мистецької діяльності, що уможливить підготувати фахівця широкого мистецького профілю.

- Введення до навчальних планів предметів,

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ ДО ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДІЮ У СІЛЬСЬКИХ ШКОЛАХ В УМОВАХ ЇХ СУЧАСНОЇ РЕОРГАНІЗАЦІЇ

які передбачають оволодіння студентами знаннями та навичками програмування культурно-мистецької діяльності як системно спрямованого впливу на культурний розвиток і виховання дітей та молоді.

- Доповнення змісту навчального матеріалу, який отримує студент у процесі здобування освітнього рівня, інформацією з питань менеджменту соціокультурної діяльності, що передбачає формування здатності майбутніх фахівців критично усвідомлювати зв'язок між культурними, соціальними та економічними процесами; аналізувати і структурувати організаційну, управлінські проблеми та знаходити конструктивні рішення; розробляти і впроваджувати сучасні форми забезпечення соціокультурного партнерства між різними інститутами сільської громади.

- Оволодіння студентами методикою збору та впорядкування зразків традиційної культури селища і регіону, що забезпечить ефективну діяльність випускника ЗВО як фахівця, що вивчає, зберігає і розвиває місцеву культуру, використовує її для виховної роботи з дітьми та молоддю.

Виконання викладених педагогічних умов, разом з іншими інноваційно-технологічними освітніми засобами дасть змогу поліпшити стан справ у цій непростій багаторівневій комплексній проблемі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На підставі викладеного матеріалу можна підсумувати, що проблема утворення опорних закладів освіти у сільській місцевості вимагає особливої уваги щодо забезпечення їх діяльності кваліфікованими кадрами мистецько-педагогічного профілю. Це стає одним із актуальних завдань для закладів вищої мистецької освіти у підготовці фахівців, здатних забезпечити тісну культурологічну співпрацю вчителя школи з громадськими осередками села з урахуванням місцевих культурних традицій кожного регіону, знайти шляхи ефективної взаємодії культурних і освітніх закладів районного та обласного підпорядкування з можливим залученням їх матеріальних, науково-методичних і творчих ресурсів для проведення культурно-мистецької діяльності, спрямованої на культурний розвиток та виховання сільської молоді.

Подальші наукові розвідки у цьому напрямі доцільно присвятити вивченню успішних культурно-мистецьких проєктів, які були реалізовані у межах конкретних сільських територіальних громад

ЛІТЕРАТУРА

1. Кузь, В.Г. Готуємо сільського вчителя – вихователя. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/psuh_pedagog_prob1_silsk_shkolu/9/visnuk_1.pdf (дата звернення 19.08.20)

2. Освітня реформа: результати та перспективи. *Інформаційно-аналітичний збірник*. Міністерство освіти і науки України [офіційний веб портал]. Інститут освітньої аналітики. Київ, 2019. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/Serpneva%20conferentcia/2019/Presentacii/Institut-zbirnik.pdf>

3. Пашенко С. Роль школи у створенні соціально-педагогічного комплексу на селі. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: Зб. наук. праць*. Київ, 2002. Вип. 8. С. 106–111.

4. Печенко І.П. Сільський соціум як фактор соціалізації особистості. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: Зб. наук. праць*. / ред. Н.С. Побірченко. Умань, 2007. Вип. 20. С.157–164.

5. Створення опорної школи. Міністерство освіти і науки України [офіційний веб портал]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/oporni-shkoli/stvorennya-opornoyi-shkoli> (дата звернення: 29.09.2020)

6. Великий тлумачний словник української мови. Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2007. 1736 с.

REFERENCES

1. Kuz, V. H. (2020). Hotuiemo silskoho vchytelia – vykhovatelja [Prepare a rural teacher – educator]. Available at: https://library.udpu.edu.ua/library_files/psuh_pedagog_prob1_silsk_shkolu/9/visnuk_1.pdf (Accessed 19 August 2020) [in Ukrainian].

2. Osvitnia reforma: rezultaty ta perspektyvy (2019). [Educational reform: results and prospects]. Information and analytical collection. Ministry of Education and Science of Ukraine [official web portal]. Institute of Educational Analytics. Kyiv. Available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/Serpneva%20conferentcia/2019/Presentacii/Institut-zbirnik.pdf>. (Accessed 19 August 2020) [in Ukrainian].

3. Pashenko, S. (2002). Rol shkoly u stvorenni sotsialno-pedahohichnoho kompleksu na seli [The role of school in the creation of socio-pedagogical complex in the village]. *Psychological and pedagogical problems of rural school. Collection of scientific works*. Kyiv. Vol. 8. pp. 106–111. [in Ukrainian].

4. Pechenko, I.P. (2007). Silskyi sotsium yak faktor sotsializatsii osobystosti [Rural society as a factor of socialization of personality]. *Psychological and pedagogical problems of rural school. Collection of scientific works*. (Ed.). N.S. Pobirchenko. Uman, Vol 20. pp.157–164. [in Ukrainian].

5. Stvorennia opornoj shkoly (2020). [Creating a support school]. Ministry of Education and Science of Ukraine [official web portal]. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/oporni-shkoli/stvorennya-opornoyi-shkoli> (Accessed 29 August 2020) [in Ukrainian].

6. Busel, T. (2007). Velykyi tлумачnyi slovnyk suchasnoi ukraïnskoi movy [A great explanatory dictionary of modern Ukrainian]. Kyiv, Irpin: Perun Publ. 1736 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 30.07.2020